

Mishnah Yoma, chapter 6

משנה יומא פרק ו

(1) The two he-goats of Yom Kippur are [at the outset] required to be alike in color [either both white or black] in height and in value [the verse states: “Two he-goats” three times (Leviticus 16:5,7,8) the word two is superfluous since goats are plural, thus indicating that they should be alike in three ways] and they should be bought at one time. But even if they are not alike, they are valid. If one was bought one day and the other the next day, they are valid. If one of them died, if before the lots had been cast, he would buy a

א שני שעירי יום הכפורים, מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקיחתן כאחד. ואף על פי שאינן שוין, כשרין. לקח אחד היום ואחד למחר, כשרין. מת אחד מהן, אם עד שלא הגריל מת, יקח זוג לשני. ואם משהגריל מת, יביא זוג אחר ויגריל עליהם בתחלה, ויאמר, אם של שם מת, זה שעלה עליו הגורל לשם יתקים תחתיו. ואם של עזאזל מת, זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקים תחתיו. והשני ירעה עד שישתאב, וימכר ויפלו דמיו לנדבה, שאין חטאת צבור מתה. רבי יהודה אומר, תמות. ועוד אומר רבי יהודה, נשפך הדם,

companion for the second one. However, if it died after the lots had been cast, he would bring a complete new set [of he-goats] and cast lots all over again. And if the one that was for the Lord died, then he says: Let the [new] one upon which the lot for the Lord has fallen take its place and if the one that was cast for Azazel died, he should say: Let the [new] one upon which the lot for Azazel has fallen take its place [and thus he uses the original one from the first set and the replacement from the second set]. And the second [live he-goat, leftover from the second set] is left to pasture until it becomes blemished and is then sold, its value going to the Temple funds [used to purchase נדבה]. The reason being that [although the Torah refers to the he-goats as a sin-offering, (Leviticus 16:5) however, unlike the sin-offering of an individual, which is placed in a pen and left to die] a communal sin-offering is not left to die. Rabbi Yehudah says: It is left to die And Rabbi Yehudah also [maintains, that once there was a

רבנו עובדיה מברטנורא

א שני שעירי. במראה. שניהם לבנים או שניהם שחורים: ובקומ' ובדמים. דתלתא קראי כתיבי (ויקרא טז) ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירים, ולקח את שני השעירים, ונתן אהרן על שני השעירים, וכיון דשעירים תרי משמע, מה תלמוד לומר שני שני תלתא זמני, אלא שיהיו שוים במראה ובקומה ובדמים: ויאמר אם של שם מת כו'. הכי מפרשה, אם של שם מת, יאמר, זה שעלה עליו הגורל לשם יתקים תחתיו: ואם של עזאזל מת. יאמר, זה שעלה עליו כו': והשני. אם של עזאזל מת ועבשיו יש כאן שנים לשם, אחד מזוג ראשון ואחד מזוג שני, ובאחד מהן יתכפרו והשני ירעה. וכן אם של שם מת והרי יש כאן שנים לעזאזל, האחד ישתלח והשני ירעה. ושני שבזוג שני הוא שירעה עד שיפול בו מום, ושני שבזוג ראשון הוא שיקרב אם הוא של שם או ישתלח אם הוא

disqualification in an animal even if the cause of the disqualification no longer exists, such as, in our case, where a lost animal was replaced, the remaining animal from the first set remains disqualified, and thus] says: If the blood of [the he-goat for the Lord] was spilled [disqualifying the he-goat of Azazel, a new pair is purchased and used] and the one [previously] designated to be sent away [to Azazel] is left to die. And if the one which was to be sent away [to Azazel] died [before the sprinkling of the blood, thus disqualifying it] a new pair is purchased and used] and the blood [of the he-goat previously designated for the Lord] is spilled out.

(2) He then came to the he-goat which was to be sent away to Azazel and forcefully leans his hands on it and confesses. And so he would say: Please O Lord, they have done wrong they have transgressed they have sinned before You — Your nation the House of Israel, Please, O Lord, forgive them for their doing wrong, for their transgressions and for their sins, as is written in the Torah of Moshe Your servant: “For on this day He will effect atonement for you to purify you before the Lord” (Leviticus 16:30). And when

רבנו עובדיה מברטנורא

של עזאזל, שאין בעלי חיים נדחים, ואם אירע להן שעת פסול עדיין יכולין להתקן כשיזדווג לו אחר: **שאיין חטאת צבור מתה.** דכי גמירי חטאות מתות, ביחיד גמירי. ושעירי יום הכפורים חטאות צבור הן דכתיב (שם) ומאת עדת בני ישראל יקח. וחטאת מתה הוא שמכניסין אותה לבית אחד ומניחין אותה שם עד שתמות: **ועוד אמר ר' יהודה נשפך הדם.** של שעיר של השם, ימות המשתלח, דהא לא אתעבידא מצוה דדם, ובכל העבודות הנעשות בבגדי לבן בין בפנים בין בחוץ חוקה כתיב בהו לעכב, וצריך להביא דם אחר, ואי אפשר אלא בהגרלה, וכיון דאית ליה בעלי חיים נדחין, ימות המשתלח הראשון: **מת המשתלח.** אע"ג דשלוח לא מעכב לדברי הכל, דכי כתיב חוקה לעכב, אדברים שהכהן עושה בבגדי לבן, לא על דברים הנעשים ביד איש עתי, מכל מקום ילפינן מקרא דכתיב (ויקרא טז) יעמד חי לפני ה' לכפר עליו, עד אימתי זקוק המשתלח לעמוד חי עד שעת מתן דמים של חברו, הא אם מת קודם לכן אין כפרת הדם כלום, לכך צריך תשלומים, ובלא הגרלה אי אפשר וזקוק לשנים, וראשון ידחה, דהכל מודים בשחוטים שנדחים: **ב בא לו אצל שעיר.** לאחר שגמר מתן דמים של פר ושעיר, בא לו הכהן אצל שעיר המשתלח במקום שהעמידו שם כנגד בית

ימות המשתלח. מת המשתלח. ישפך הדם: **ב בא לו אצל שעיר המשתלח וסומך שתי ידיו עליו ומתודה.** וכך היה אומר, אָנָּא הַשֵּׁם, עוֹן פְּשָׁעוֹ חֲטָאוֹ לְפָנֶיךָ עֲמַד בֵּית יִשְׂרָאֵל. אָנָּא בִּשְׁמִי, כִּפָּר נָּא לְעוֹנוֹת וְלִפְשָׁעִים וְלִחַטָּאִים, שְׁעוֹן וְשִׁפְשָׁעוֹן וְשִׁחְטָאוֹ לְפָנֶיךָ עֲמַד בֵּית יִשְׂרָאֵל, כְּכַתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבַדְךָ לְאֹמֵר, (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לְפָנַי יי

the priests and the people who were standing in the courtyard heard the fully pronounced Name come from the mouth of the High Priest they would kneel, prostrate themselves, fall on their faces, and call out: Blessed be the Name of His glorious kingdom for ever and ever.

(3) He gave it over to the one who was to lead it [to Azazeil]. All are fit to lead it but the [court of the] High Priests instituted that no Israelite may lead it. Rabbi Yose says: It once happened that Arsela led it and he was an Israelite.

(4) And they made a special ramp for him [leading out of the Temple compound directly outside the city] because of the Babylonians who used to pull at his hair [in order to rush him] and they would say to him take [our sins] and go [quickly], take [our sins] and go [quickly]. The nobility of Jerusalem would accompany him to the first booth. There were ten booths from Jerusalem until the cliff, which was a total distance of ninety *ris* of which seven and a half [*ris*] make up a *mil* [a *mil* equals two thousand cubits, for a total of twelve *mil*].

(5) At each booth they would say to him, here is food and water [not that it ever happened that one needed to break his fast, rather, it was a comfort for the person to know that it was there, if needed]. And they would accompany him from

רבנו עובדיה מברטנורא

שלוחו: **ג** אלא שעשו הכהנים קבע. להיות משלחין אותו. ולא היו בית דין של כהנן מניחין את ישראל להוליכו: ערס לא. שם האיש: **ד** וכבש. כמין מעלה עשו שהוא גבוה, ויוצא דרך הכבש חוץ לעזרה וחוץ לעיר, כדי שלא יוכלו הבבלים ליגע במשלח לפי שהיו רגילין לתלשו בשערו ואמרים לו טול מהר וצא ואל תשהא עוונותינו אצלנו עוד: מיקירי ירושלים. מחשובי ירושלים: **עד סוכה הראשונה**. סוכות עשו לו בדרך והולכין בני אדם לגור שם לפני יום הכפורים, שמלוין אותו מסוכה לסוכה: **תשעים ריס**. היו מירושלים ועד הצוק. כל הר גבוה וזקוף קרוי צוק: **שבעה ומחצה ריסיין לכל מיל**. אני שמעתי דרוס גרסינן בו"ו, והם מאתים וששים ושש פסיעות כחשבון רוס, נמצאו שבעה ריסיין ומחצה אלפים פסיעות פחות חמש, קרוב למדת תחום שבת, ותשעים ריס הם שנים עשר מיל: **ה** הרי מזון והרי מים. לא הו אומרים לו כך אלא כדי שייטב לבו, שמי שיש לו פת בסלו

תטהרו. והכהנים והעם העומדים בעזרה, כשהיו שומעים שם המפרש שהוא יוצא מפי כהן גדול, היו כורעים ומשתתחים ונופלים על פניהם, ואומרים, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: **ג** מסרו למי שהיה מוליכו. הכל כשרין להוליכו, אלא שעשו הכהנים (גדולים) קבע ולא היו מניחין את ישראל להוליכו. אמר רבי יוסי, מעשה והולכו ערסלא, וישראל היה: **ד** וכבש עשו לו מפני הבבלים שהיו מתלשים בשערו, ואמרים לו, טל וצא, טל וצא. מיקירי ירושלים היו מלוין אותו עד סכה הראשונה. עשר סכות מירושלים ועד צוק, תשעים ריס, שבעה ומחצה לכל מיל: **ה** על כל סכה וסכה אומרים לו, הרי מזון והרי מים, ומלוין אותו

one booth to the next [each a distance of a tehum shabbat, two thousand cubits, or one *mil*], except for the last one since [the distance from the last booth until the cliff was two mil] the escort would [go with him only the distance of the tehum shabbat but could] not go with him all the way to the cliff; rather, he watched his actions from afar.

(6) What did he do? He divided the strip of red wool. Half of it he tied to the rock, and the other half he tied between its horns [the reason he did not tie the whole strip on the rock was that if the strip were to miraculously turn white indicating forgiveness before he pushed the goat off the cliff he may forget to do so, and if he tied the entire strip on the horn, if the goat falls head first he would be unable to see if the strip turned white, therefore, he divided it in half and] he then pushed it from behind. And it went tumbling down and before it reached half way down the mountain it became a bunch of limbs. [Though ordinarily one who passes the 2,000 cubits of his tehum shabbat is forbidden to walk, here the Rabbis allowed him to return so that he not remain in the desert at night and thus,] he returned and sat in the last booth until it became dark. And from when does [he and] his clothing become defiled (see Leviticus 16:26)? From the

רבנו עובדיה מברטנורא

אינו רעב כמי שאין לו פת בסלו, אבל מעולם לא הוצרך אדם לכך: ומלוין אותו מסוכה לסוכה. שמירושלים ועד סוכה ראשונה מיל, ועשר סוכות, ובין כל סוכה וסוכה מיל, הרי מירושלים עד סוכה אחרונה עשרה מילין, נשאר מסוכה אחרונה לצוק שני מילין, מלוין אותו מיל כמדת תחום שבת ועומדים מרחוק ורואים את מעשיו: ו חציו קשר בסלע וחציו קשר בין קרניו. לא היה קושר כל הלשון של הזורית בחסלע, שמא תלבין מיד קודם דחיפת השעיר ומשמחת לבון הלשון של הזורית שמראה שכבר נתכפרו העוונות ישבח מצות הדחיפה וידמה שכבר נשלמה המצוה מאחר שהלבין הלשון. ולא היה קושר כולה בין קרניו, שמא בשעת דחיפה יכוף השעיר ראשו תחת גופו כשיפול לאחוריו ולא יוכל לראות הלשון כשתלבין ויהיו כל ישראל עצבין, לפיכך קשר חציה בסלע והיא לא תלבין לחצאין עד שתגמר מלאכת כולה. וכשקושר באחרונה חציה בין קרניו אף על פי שתלבין מיד לא יניח מלדחפו והוא עסוק בה: בא וישב לו. חוזר עד סוכה אחרונה. ואע"פ שהיוצא חוץ לתחום אפילו ברשות חכמים אין לו אלא אלפים אמה ממקום שיצא לשם ברשות, לזה התירו לפי שירא לעמוד במדבר משתחשך: מטמא בגדים. דכתיב (ויקרא טו) והמשלח את השעיר לעזאזל

moment he left the walls of Jerusalem. Rabbi Shimon says: From the moment he pushes it off the cliff [the *halachah* does not follow Rabbi Shimon].

(7) [After having given over the he-goat that was sent to azazeil] he came to the ox and the he-goat which [he previously applied their blood and which] were to be burned; he cut them open and removed the sacrificial portions. He put them on the tray [readying them] to be burnt on the altar [after he read the Torah and changed into the golden vestements (see 7:3)]. He intertwined the limbs [of both animals which were complete save for the cut made to remove the innards and tied them] around the carrying poles and [had them] brought out to the place of burning [outside of Jerusalem]. From when do they defile clothing (see Leviticus 16:28)? After they have gone outside the wall of the Temple courtyard. Rabbi Shimon says: From when the fire has taken hold of most of the limbs [the *halachah* does not follow Rabbi Shimon].

(8) They said to the High Priest the he-goat has reached the wilderness. And how did they know that the he-goat reached the wilderness [before which no other services could be performed]? They used to set up tower posts and they waved signal cloths and thus they would know that the he-goat reached the wilderness. Rabbi Yehudah [maintains that once it reached the beginning of the wilderness it is already considered as having been sent away and thus] says: But they had a

רבנו עובדיה מברטנורא

יבס בגדי: ר' שמעון אומר כו'. ואין הלכה כר' שמעון: ז בא לו. אחר שמסר כהן גדול השעיר המשתלח למשלח, בא לו אצל פר ושעיר העומדים לשרף, וקרען והוציא אימוריהן; ונתנם במגיס. בקערה של כלי שרת: והקטירים. אי אפשר לומר שהיה מקטירן עכשיו, דהא בבגדי לבן הוא לבוש ועדיין עליו לקרות הפרשה בבגדי לבן, אלא הכי קאמר, נתנם במגיס כדי להקטירן אחר כך בשיגיע זמנן לאחר שיטבול וילבש בגדי זהב: קלען במקלות. כמין קליעה ושלמים הם עם עורותיהם ובשרם ופרשם אלא שנקרע כרסם להוציא אימוריהן; והוציאן לבית השריפה. חוץ לירושלים: ומאימתי מטמאין בגדים. העסוקין בהם כדכתיב (שם) והשורף אותם יבס בגדי: רבי שמעון אומר כו'. ואין הלכה כרבי שמעון: ח הגיע שעיר למדבר. שאינו ראוי להתחיל בעבודה אחרת עד שיגיע שעיר למדבר, שנאמר (שם) ושלח את השעיר במדבר. ואחר כך ואת חלב החטאת יקטיר: דורכיאותר.

sure sign since [the distance] from Jerusalem to Beit Hidudo [at the beginning of the wilderness] was three mil. They could thus walk a mil, return a mil, and wait around the time it would take to walk a mil and thus, they would know that the he-goat reached the [beginning of the] wilderness [the *halachah* does not follow Rabbi

מירושלים ועד בית חידודו שלשה מילין. הולכין מיל, וחוזרין מיל, ושוהין כרי מיל, ויודעין שהגיע שעיר למדבר. רבי ישמעאל אומר, והלא סימן אחר היה להם, לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל, וכשהגיע שעיר למדבר היה הלשון מלבין, שנאמר, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשגלג ילבינו:

Yehudah]. Rabbi Yishmael says: But they had another sign too. They had a strip of red wool tied on the entrance to the Temple, and when the he-goat reached the wilderness the strip of wool [miraculously] turned white, as it is written: "Though your sins might be as crimson they shall become white as snow" (Isaiah 1:18).

רבנו עובדיה מברטנורא

אבנים גדולות גבוהות זו על זו, ששם השומרים עומדים ומניפים בטודרין: ועד בית חידודו. הוא ראש המדבר. וסבירא ליה לר' יהודה שמשעהגיע השעיר שם נעשית מצותו, ואע"פ שלא הגיע לצוק. ואין הלכה כר' יהודה: הולכין מיל. כדאמרינן לעיל מיקורי ירושלים מלוין אותו עד סוכה ראשונה, וכשחוזרין ושוהין אחר כך כדי הלך מיל, כבר ידעו שהגיע שעיר למדבר: